

Կիպրահայ

Նարեկ Արքեպիսկոպոս տեսակցութիւն ունեցած է Կիպրոսի Հանրապետութեան Նախագահին հետ

7 Հոկտեմբեր 2014-ին, Կիպրոսի Հայոց Կաթողիկոսական Փոխանորդ՝ Գերաշնորհ Ս. Նարեկ Արքեպիսկոպոս, այցելած է Կիպրոսի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Տիար Նիգոս Անասթասիատիսի, ընկերակցութեամբ Հայ Համայնքի Պետական Ներկայացուցիչ Տիար Վարդգէս Մահտեսեանի: Պետական Ներկայացուցիչը Սրբազան Հայրը ծանօթացուցած է

Պարոն Նախագահին, յայտնելով որ Նորին Սրբազնութիւնը միջ-եկեղեցական եւ միջ-կրօնական հարուստ փորձառութեամբ եկած է Կիպրոս եւ արդէն իսկ իր գործօն մասնակցութիւնը կը բերէ միջ-յարաբերական բոլոր նախաձեռնութիւններուն:

Պարոն Նախագահը բարի գալուստ մաղթած է Նարեկ Սրբազանին, հակիրճ կերպով պարզած է Կիպրոսի ներկայ քաղաքական եւ տնտեսական իրավիճակը եւ մեծ գովեստով խօսած է կիպրահայութեան Կիպրոսի յառաջդիմութեան բերած նպաստին մասին:

Նարեկ Արքեպիսկոպոս շնորհակալութիւն յայտնած է Պարոն Նախագահին իր ազնիւ խօսքերուն եւ Կիպրոսի պետութեան կիպրահայութեան ընձեռած բոլոր կարելիութիւններուն համար եւ վստահեցուցած է, թէ իր Կիպրոսի հոգեւոր սպասաւորութեան օրերուն եւս հայութիւնը պիտի շարունակէ իր տիպար քաղաքացիութիւնը դրսեւորել:

Նարեկ Արքեպիսկոպոս կը շարունակէ հանդիպումներ ունենալ երկրին քաղաքական ղեկավարներուն, քաղաքապետներուն, Կիպրոսի մօտ հաւատարմագրուած դեսպաններու եւ պատկան անձանց հետ, ինչպէս նաեւ՝ ազգային մարմիններու եւ կազմակերպութեանց հետ:

ՊԱՐԳԵԻԱՏՐՈՒՄ ՏԻԿ. ԵՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆԻ «ՄԱՅՐԵՆԻԻ ԴԵՍՊԱՆ» ԾՔԱՆԾԱՆՈՎ

Երեքշաբթի 23 Սեպտեմբերին, Սփիւռքի Նախարար Տիկ. Հրանուշ Յակոբեան՝ Սփիւռքի Նախարարութեան դահլիճէն ներս, պարգևատրեց «Ազատ Խօսք»ի խմբագիր Տիկ Երան Գույումճեանը՝ «Մայրենիի Դեսպան» շքանշանով: Յարգելի նախարարուհին իր

գնահատական խօսքին մէջ անդրադարձաւ Տիկ. Երան Գույումճեանի կենսագրութեան, բարձր գնահատեց անոր վառ անհատականութիւնը, խիզախ ու յանդուգն հայուհիի

կերպարը, շեշտեց ի մասնաւորի անոր կրթանուէր ծառայութիւնը՝ Մելգոնեան Կրթական Հաստատութենէն եւ Նարեկ վարժարաններէն ներս, որպէս անոնց Հոգաբարձական կազմերու բազմամեայ ատենադպրուհին եւ խորհրդականը, անոր մշակութային գործունէութիւնը, ապա անդրադարձաւ Երան Գույումճեանի խմբագրական եւ հրապարակագրական բազմամեայ գործունէութեան: Արդարեւ, ան եղած է գլխաւոր խմբագիրը երեք յաջորդական

թերթերու՝ «Փարոս»ի, «Ազատ Ձայն»ի եւ ներկայիս «Ազատ Խօսք»ի, զորս ան օգտագործած է եւ կը շարունակէ օգտագործել նաեւ որպէս ամպլոն իր գաղափարներու եւ միտքերու արտայայտման, նշեց յարգարժան Նախարարուհին, աւելցնելով որ ինք յատկապէս կը կարեւորէ այս շքանշանը, որուն վրայ տեղադրուած է Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի դիմանկարը եւ հայկական տառերը, աւելցնելով որ մայրենի լեզուն է մեր ամենէն մեծ արժէքն ու սրբութիւնը:

Պարգեւատրումէն ետք, շնորհակալութեան խօսք արտասանեց պարգեւատրեալը՝ Տիկ. Երան Գույումճեան, որ յատկապէս ըսաւ. «Շատ զգացուած եմ, թեւաւորուած այս բարձր գնահատանքէն, որ միաժամանակ զիս կը պարտաւորեցնէ բազմապատկուած եռանդով ու տքնութեամբ աշխատելու եւ իմ համեստ այլեւ հոգեւոր ներդրումս բերելու ի խնդիր հայ Բառ ու Բանի, հայոց Մեծասքանչ լեզուի կենսաւորման ու

տարածման սրբազան նպատակին, միշտ հաւատալով որ մեր լեզուն մեր ինքնութիւնն է, մեր եութիւնը: Մեծապէս պատուուած կը զգամ եւ շնորհակալ»:

Այս բարեբաստիկ առիթով, պիտի ուզէի իմ սրտագին շնորհակալութիւնս յայտնել բոլոր անոնց, որոնք պաշտօնական նամակով, ընկերային ցանցի էջերուն վրայ, անձամբ թէ հեռաձայնով շնորհաւորեցին զիս եւ բաժնեցին ուրախութիւնս, խնդակից եղան ինձի՝ հայրենական պարգեւատրումիս առիթով:

Ե. Գ.

ԱՄԵՐԱՅԻՆ ԱՐԻՎՊԵՏ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆՄԱՀՈՒՆԻ Ի ՊԱՏՈՒԻ

Երեքշաբթի 30 Սեպտեմբեր, կ. ե. ժամը 6:30-ին, Նիկոսիոյ Առաջնորդարանի «Վահրամ Իւթիւճեան» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ պարզեատրուումը աւագ արիւսապետ Պրն Յարութիւն

Անմահունիի, ձեռամբ յատուկ այցով Կիպրոս գտնուող՝ Յունաստանի եւ Կիպրոսի մօտ ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութեան կցորդ, Գնդապետ Պրն. Սամուէլ Ռամազեանի: Այս առիթով, զինք պատուելու եկած էին Սթրովոլոսի քաղաքապետը, բարձրաստիճան զինուորականներ, Կիպրոսի Թեմի Կաթ. Փոխ. Գերապատի Տէր Նարեկ Արք.Ալեմէզեան, Պետական Ներկայացուցիչ Տէր եւ Տիկ Վարդգէ Մահտեսեան, կիպրահայ ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ եւ բարեկամներ:

Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Նարեկ Արքեպիսկոպոս, որ հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով դրուատեց Պրն Յարութիւն Անմահունին իր հայրենանուէր եւ ազգանուէր իրագործումներուն համար: Ապա խօսք առաւ Գնդապետ Պրն. Սամուէլ Ռամազեան, որ բարձր գնահատեց Պրն.

Յարութիւն Անմահունիի գործնական աջակցութիւնը հայոց բանակին եւ յայտնեց որ իր նուիրած դրամաշնորհը պիտի յատկացուի՝ Յունաստանի մէջ մարզուող հայկական զինուժի սպաներու եւ զինուորներու ուսումնառութեան ի նպաստ: Ան մէջբերեց Պրն. Անմահունիի հեղինակած «Անցեալիս Հետ» գիրքէն երկու տողեր, որոնք այնքան բնութագրական էին իր անձին ու վաստակին մասին: «Հայրենիքի համար զոհուիլը հերոսութիւն է, Հայրենիքի համար ապրիլը՝ քաջութիւն»:

Ապա ան կատարեց տուչութիւնը «Մարաջախտ Բաղրամեան» շքանշանին եւ պատուոյ զիրի, զոր ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարար Սէյրան Օհանեան պատուիրած էր յանձնել Պրն. Յարութիւն Անմահունիին առ ի գնահատանք հայրենիքին եւ մասնաւորապէս հայոց բանակին իր կատարած գործնական օժանդակութեան համար:

Յայտնապէս յուզուած, Պրն. Անմահունի իր խօսքին մէջ շեշտեց հայոց բանակի կարեւորութիւնը՝ Հայաստանի եւ Արցախի Հանրապետութեանց անվտանգ գոյատեւման համար եւ ընդգծեց այս առիթով՝ հայ-յոյն բարեկամութեան եւ գործակցութեան անհրաժեշտութիւնը, արդարութեան համար իրենց մղած պայքարին մէջ: «Թշնամին միայն ոյժի լեզուէն կը հասկնայ», նշեց ան, աւելցնելով հայ եւ յոյն զինուժի ամրապնդման հրամայականի հիմնախնդիրը: Հուսկ ան անդրադարձաւ վերջերս թշնամիին գնդակին զոհ զացած եւ հայրենեաց սահմանը քաջաբար պաշտպանած Արամ Յովհաննիսեանի հերոսական արարքին, եւ հերոսածին անոր մօր նուիրեց 500 եւրօ, ձեռամբ գնդապետ Պրն. Սամուէլ Ռամազեանի:

Ողջոյնի խօսք արտասանեց նաեւ Պետ. Ներկ. Պրն Վարդգէս Մահտեսեան, վեր առնելով Պրն Անմահունին որպէս սկաուտապետ, ֆութպոլիստ, գեղանկարիչ, լուսանկարիչ, բանաստեղծ եւ բարեգործ, անգամ մը եւս արժեւորելով իր ազգանուէր ու հայրենանուէր վաստակը:

«ԱԶԱՏ ԽՕՍՔ»ը ջերմօրէն կը շնորհաւորէ աւագ արիապետ Պրն. Յարութիւն Անմահունին իր պարգեւատրումին ուրախ առիթով, իրեն մաղթելով հայրենանուէր իրագործումներով իմաստաւորուած դեռ երկար եւ արեւշատ տարիներ: ՎԱՐԶՔԸ ԿԱՏԱՐ:

ԱԶԱՏ ԽՕՍՔ

ՊԱՐԳԵՎԱՏՐՈՒՄ ՊՐՆ. ՍԻՄՈՆ ԱՅՆԷՃԵԱՆԻ

Ուրախութեամբ իմացանք որ ՀՀ Անկախութեան տօնին առթիւ, ինչպէս նաեւ հայրենիք-սփիւռք կապերու ամրապնդման գործին մէջ ներդրած նշանակալի աւանդի համար, Կիպրոսի Հայ Դատի գրասենեակի ղեկավար, «Կիպրահայեր» թերթի գլխաւոր խմբագիր Պրն. Սիմոն Այնէճեան պարգեւատրուած է Մովսէս Խորենացիի մետալով, ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանի հրամանագրով:

ԱԶԱՏ ԽՕՍՔ-ը սրտանց կը շնորհաւորէ Պրն. Սիմոն Այնէճեանը իր պարգեւատրման բարեբաստիկ առիթով, իրեն մաղթելով անխոնջ կորով եւ ազգանուէր նորանոր իրագործումներ:

Մեպուհ Արգարեան «Երեւոյթը»

Ուրբաթ, 26 Սեպտեմբեր 2014

Սրտի Երկու Խօսք Իր Մահուան Քառասունքին Առթիւ.

«Թէ Յիշատակս ալ թառամի , Ո՛հ այն ատեն ես կը մեռնիմ»

Բազմամեայ վաստակաւոր դաստիարակ, բազմաշնորհ արուեստագետ, երաժիշտ, յօրինող, գրող, պարող, պարուսոյց, գծագրիչ եւ տակաւին կարելի է շարքը շարունակել բնութեան իրեն առատաձեռն շնորհած տաղանդներուն, որոնցմէ իւրաքանչիւրին լիարժէք դրսեւորման, հայութեան, մարդկութեան ի սպաս դնելու համար, մէկ կեանքը բաւարար պիտի չըլլար կարծես:

Եւ ան, Մեպուհ Արգարեանը, մեր ուսուցիչը, Մեր Արգարեանը, յաւետ փակեց իր աչքերը, հրաժեշտ առաւ կեանքէն, անցաւ յալիտենականութեան գիրկը, խորապէս ցնցելով եւ սուգի մատնելով հարիւրաւոր աշխարհացրի Մելգոնեանցիները, իր

աշակերտները, իր շրջապատը...:

Ան՝ յարգուեցաւ, սիրուեցաւ եւ ժողովրդականութիւն վայելեց իր աշակերտներէն, այնքան՝ որքան Մելգոնեանի ո՛չ մէկ ուսուցիչ: Եւ փոխադարձ սիրով, հոգեւին, գրկեց զանոնք, անոնցմէ իւրաքանչիւրին հոգիին մէջ փնտռելով եւ գնահատելով լաւն ու գեղեցիկը, դարձան մտերիմներ, հարազատ մեծ ընտանիք մը: Ան, պաշտեց գեղեցիկը, աղուորը, բարին ու ազնիւը եւ իր շնորհներու ճամբով, դարձաւ անոնց նուիրեալ սպասարկուն եւ երկրպագուն եւ որոնցմով լիցքաւորեց իր հոգեկան աշխարհը, կեանքը, անփոխարինելի գոհունակութեամբ: Իր հոգիի ազնուութիւնը կը ներդաշնակուէր ու կ'արտացոլար իր վայելչագեղ, ազնուական արտաքին տեսքին, իր դէմքին վրայ յար ծաղկող լայն ժպիտին, իր արտայայտիչ խօսուն աչքերուն մէջ: Իր ներկայութիւնը յարգանք կ'առթէր եւ միեւնոյն ժամանակ անմիջականութիւն եւ մօտիկութիւն կը ներշնչէր: Անբասիր մաքրամաքուր, լաւատես նկարագրով. հեզահամբոյր, համեստ, խոնարհ եւ միեւնոյն ժամանակ կրակոտ եւ եռանդուն բնաւորութեամբ: Պատրաստաբան էր ու սրամիտ:

Ո՞ր Մելգոնեանցին իրաւ, կրնայ չիշել, իր անհատնում սրամտութիւնները: Ո՞ր Մելգոնեանցին կրնայ չիշել մագնիսացնող հաղորդականութեամբ իր պատումները, իր զուարթախօսութիւնները: Իւրաքանչիւր Մելգոնեանցի զայն յիշեցնող դրուագ մը, դրուագներ քաղցրօրէն թաքուն, կը պահէ իր մտքին ու հոգիին մէջ, որոնց մտաբերումը երանութեամբ եւ կարօտով կը վերապրեցնէ Մելգոնեանի գիշերօթիկ կեանքը, ի՛նչ փոյթ թէ յաճախ դժուար, միօրինակ եւ միապաղատ, որուն ջերմութիւն, երանգ ու աղուորութիւն տուողը ինքը կ'ըլլար իր իւրայատուկ ժեսթերով:

Մեպուհ Աբգարեան, որպէս արուեստներու ուսուցիչ, իր աշակերտներուն արուեստներու հանդէպ սէր ներշնչողը եւ անոնց ներքին, թաքուն ձիրքերը փնտռողը, երեւան բերողը եւ յենարանը եղաւ: Երգ ու նուագ կը յորդէր մեր շէնքի ամէն անկիւններէն... Կեանքին հանդէպ ունէր իր փիլիսոփայութիւնը եւ իր կեանքը, իր ապրելակերպը դասաւորեց իր հայեցողութեամբ, հետեւելով հոգիի ձայնին եւ իր կեանքի նաւակը թիավարեց դէպի արուեստներու աշխարհը, ուր գտաւ իր ինքնութեան իմաստը եւ խաղաղը: Իր կարողութիւնները նուիրաբերեց իր աշակերտներուն, իր շրջապատին եւ իր պաշտած հայրենիքին անհուն սիրով եւ անսակարկ. իր աշխատանքին միակ հատուցումը անոր արդիւնաւորման մէջ գտաւ. Ան էր զանձը զանձերուն, զինք ուրախացնողը, իր հոգիին սնունդ տուողը, իր կեանքը աղուորցնողը. ուրիշ ոչինչ: Դժբախտաբար, ավստ՛ս, Մելգոնեանը իր դռները զարմանալիօրէն փակեց անոր դէմ, սակայն ուրիշ մեծ, լայն դուռ մը բացուեցաւ իր առջեւ. հայրենիքը գրկաբաց ընդունեց զայն եւ հոն, իր պաշտած հայրենի լագուարթ երկնքին տակ, Արարատի, Արագածի փէշերուն, Արաքսի, Մեւանի ափերուն, Կոմիտասի, Մաշտոցի յիշատակարաններուն շուքին ներքեւ, Կումայրիի աւերակներուն կից, իր տաղանդը ծլարձակեց, ուռճացաւ եւ «Գոհար» երգչախումբ - նուագախումբին ղեկավարութեան բովէն լիարժէք դրսեւորուեցաւ արուեստագետի իր տաղանդին մեծութիւնը որ թէւ յամեցած՝ արդար ճանաչումը եւ ընդունելութիւնը գտաւ համահայկական տարողութեամբ:

Արգարեան, հայ մշակոյթը պահպանող, հայ մշակոյթը ծանօթացնող ու տարածող, հայ մշակոյթ ստեղծող սպասարկուներուն երկրպագուներուն ընտրելագոյններէն մէկը եղաւ: Ան անկրկնելի երեւոյթ մըն էր հայ կեանքի անդաստանէն ներս, որպէս եզակի անձնաւորութիւն, որպէս բառին իսկական առումով մարդ, որպէս բազմատաղանդ արուեստագէտ, որպէս մնայուն արժէք:

Կեանքի ճանապարհէն ասուպի մը նման չանցաւ, անցաւ խրոխտ ու ժպտուն եւ իր իւրայատուկ դրոշմը թողելով գունագեղ տառերով գրեց իր կեանքի գեղեցիկ պատմութիւնը:

Մենք, իր աշակերտները բախտաւոր եւ հպարտ կը զգանք իրմով, որ ճանչցած ենք զայն մօտէն, որ հաճոյքն ու ուրախութիւնը ունեցած ենք վայլելու իր ներկայութիւնը: Երախտագիտութեամբ, երանութեամբ եւ անջնջելի քաղցր յիշատակներով պիտի յիշենք զայն, որպէս անմոռաց հոգեթով երգ ու նուագ, որպէս արուեստի գունագեղ անգունաթափ պատկեր:

Երկիւղածութեամբ կը խոնարհիմք իր անձնաւորութեան եւ արուեստի մեծութեանը առջեւ: Թող այս սրտի երկու խօսքերը գուլայ մը խունկ, երգ մը, Տէր Ողորմիա, փունջ մը անթառամ ծաղիկ ըլլան իր շիրիմնաքարին վրայ:

Շաքէ Տէր Արթինեան -Էլմասեան

Խմբագրական

ԿՐԹ-ԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԽՈՂԵՐ

Հայ դպրոցն ու հայեցի կրթութիւնը ազգային օրակարգի մնայուն խնդիր են, բոլոր ժամանակներու համար ալ, քանզի հայ դպրոցին մէջ է որ կը թրծուի, կը կոփուի վաղուան հայը, ազգի ապագան: Անոր հայաշունչ յարկին տակ է որ անցեալի հայ հոգեւոր-մշակութային ժառանգութիւնը, հայոց պատմութիւնը, հայ արժէքներու համակարգը կը փոխանցուին հայ մատղաշ սերունդին, անցեալէն դէպի ապագայ, դպրոցը ընծայելով էապէս այն կամուրջը, որ իրարու կը զօդէ ազգի անցեալը, ներկան ու գալիքը: Դժուար չէ երեւակայել, թէ ի՞նչ կրնայ պատահիլ, եթէ սերունդներու շղթային մէջ, միայն մէկ օղակ-սերունդ չկարենայ կատարել հայկականութեան փոխանցման իր վճռորոշ դերակատարումը...: Յայնժամ որոշապէս կը խզուի ազգի շարունակականութեան շղթան, իր աղէտալի հետեւանքներով...

Այս գիտակցութեամբ է որ Յեղասպանութեան մեծագոյն արհաւիրքէն ետք, ազգի մնացորդացը իր կարելին ըրաւ՝ ամենէն աննպաստ ու դաժան պայմաններու տակ, յաղթահարելով ամէն դժուարութիւն ու խոչընդոտ, ստեղծելու համար հայ դպրոցներու ցանց մը աշխարհի չորս ծագերուն, որպէսզի հայը կարենար հայ մնալ, իր մայրենիով,

պատմութեամբ ու մշակոյթով, հայօրէն զգալու եւ մտածելու իր կերպով...: Կորսուած էր ՀՈՂԸ, բայց կարելի էր ու հրամայական էր պահել, պահպանել ու վերակերտել Հողին ողբեկան պարունակութիւնը՝ հայուն հոգեւոր-մշակութային ինքնութիւնը, որ կը մնար իր միակ ժառանգութիւնը...:

Մշակութապահպանումը՝ հայ դպրոցով, եկեղեցիով, ակումբներով, մամուլով, էական էր՝ հայ մնալու եւ հայօրէն ապրելու համար: Վերջիններուն մէջ, սակայն, առանձնակի առաքելութիւն մը վերապահուած էր մասնաւորապէս հայ դպրոցին, որ կրցաւ իր ազգապահպանման եւ ազգակերտման այդ առաքելութիւնը ի կատար ածել տասնամեակներ շարունակ, գնահատելի տարողութեամբ, նոյնիսկ թիթեղաշէն, փայտաշէն կամ ոչ-յարմարաւէտ պայմաններու մէջ ալ, քանզի կա՛ր նուիրումը, հաւատքը, ազգային տեսլականը՝ հայ ուսուցչին, հայ ծնողքին, հայեցի կրթութեան պատասխանատուներուն...:

Եթէ ունինք եւ ունեցանք՝ սփիւռքի օտար ափերուն վրայ, փաղանգ մը հայ գրողներու, խմբագիրներու, ուսուցիչ-տնօրէններու, ազգային-հասարակական գործիչներու, հայագաղութներու հայ կեանքը վառ ու կենսունակ պահող ջահակիրներու, այդ հանգամանքը կը պարտինք, գերազանցօրէն, հայ դպրոցին, հայ կրթական մշակին եւ հայ դպրոցը յանձանձող մարդկանց:

Այսօր, սակայն, ո՞ր կը գտնուի հայ դպրոցը: Ո՞ր կը գտնուի անոր գոյութեան իմաստ ու պատճառ՝ հայեցի կրթութիւնը:

Ունի՞նք միեւնոյն հաւատքը, հաւատքէն բխող մաքառումի եւ պայքարի ոգին՝ դիմագրաւելու մեր առջեւ ծառացած բազում մարտահրաւերները, կենսավառ պահելու համար հայեցի կրթութիւնը, հայ սերունդ պատրաստելու առաքելութիւնը:

Եթէ այսօր դպրոցներ կը փակուին, հայեցի կրթութիւնը կը նահանջէ, հայերէն լեզուն անկարելոր կը սեպուի, պատճառը պիտի փնտռել մեր վերաբերմունքին մէջ՝ հայապահպանութեան եւ մշակութապահպանութեան էական եւ ապագայակերտ խնդիրներուն հանդէպ, գերազանցօրէն:

Ժամանակակից աշխարհի նիթապաշտութիւնը, գործնապաշտութիւնը, համաշխարհայնացման ահեղ հոսանքը ունին վստահաբար իրենց կործանարար ազդեցութիւնը: Սակայն հայ ապրիլը ե՞րբ արդեօք դիւրին է եղած: Օսմանեան դաժան լուծին տակ անգամ, կը գործէին մեր վարժարանները, հայ լեզուն, գիրն ու գրականութիւնը ի պատուի էին...Խորհրդահայ իրականութեան մէջ, հայ գիրքը կը հրատարակուէր տասնեակ հազար տպաքանակով եւ ձեռքէ-ձեռք կը խլուէր ընթերցողներու կողմէ...Ոգեշնչման անսպառ աղբիւր էին հայ բանաստեղծները, հայ գրողները...:

Ինչպէ՞ս չյիշել ազգային մեծ բարերար, թրքախօս աղա Կարապետ Մելգոնեանի խորիմաստ խօսքը. «Ես այս դպրոցը կը բանամ, ազգիս վրէժը լուծելու համար»: Իրաւամբ ալ, Ցեղասպանութեան եւ Տարագրութեան ազգակործան արհաւիրքին ամենէն ազդու փոխվրէժը՝ հայ դպրոց բանալը եղաւ, հայը հայ պահելը, հայ սերունդ պատրաստելը, ազգի ապագան կերտելը, սերունդէ-սերունդ հայոց լեզուի, պատմութեան ու մշակոյթի

փոխանցումը եղան վստահաբար, որպէս ազգի գոյատեւման գերագոյն երաշխիք ու գրաւական:

Յեղասպանութեան եւ Տարագրութեան հարիւրամեայ տարելիցի սեմին, հայ դպրոցի վերաշխուժացումը վճռորոշ է մեր ապագային համար...Ի՞նչ իմաստ կրնայ ունենալ, արդարեւ, Հայ Դատի Պահանջատիրութիւնը, Հայրենաստիրութեան պայքարը, եթէ հայը դադրի հայ ըլլալէ, եթէ դադրի ան կրողը ըլլալէ հայ ինքնութիւնը կազմող էստարբերուն, որոնց մէջ կարեւորագոյնը՝ հայոց լեզուն է անտարակոյս: Հայրենիքները ոգիով միայն կ'իմաստաւորուին ու կ'արժեւորուին՝ արդարեւ: Հայերէնով ենք մենք հայ էապէս:

Տարակոյսէ վեր է, որ հայեցի կրթութիւնը եւ հայ դպրոցը կենսական, նոյնիսկ ճակատագրական կարիքը ունին բարենորոգման, քայլ պահելու ժամանակին հետ՝ ուսուցման նոր եղանակներուն, մեթոտներուն հետ, նոր դասագիրքերու մշակման անհրաժեշտութեան հետ....: Այս ուղղութեամբ կարելի է յաղթահարել ամէն պատուար ու դժուարութիւն, ուսուցիչ-ծնողք-կրթական պատասխանատու եռանկիւնի սերտ գործակցութեամբ, եթէ կա՛յ հաւատքը հայակերտումի, հաւատքը հայ մնալու անհրաժեշտութեան....եթէ տակաւին չենք քաղքենիացած հոգեպէս, եթէ Վարդանը դեռ կ'ապրի մեր մէջ, եթէ Մաշտոցեան գիրքերը դեռ դրոշմուած կը մնան հայ հոգիին վրայ, եթէ Կոմիտասեան երգի հնչիւնները չեն մարած մեր սրտերուն մէջ....

Հայ ապրիլը, հայ զգալը, հայ մտածելը հիմնական առանցքն են ազգային էութեան: Որքան ճիշդ է ըսուած՝ Մեծ կ'ընծայուին այն ազգերը որոնք ամէն ճիգ ի գործ կը դնեն յանուն իրենց ազգային էութեան նուաճումին: Ընտրութիւնը մերն է. կա՛մ ամէն ճիգ ու ջանք ի գործ կը դնենք, թիավարելով հոսանքն ի վեր ձուլման հայակուլ հոսանքին, կամքի գերագոյն լարումով եւ նպատակաուղղուած աշխատանքով, կա՛մ ալ կրաւորական, տխուր համակերպողականութեամբ, կը նահանջենք ազգային մեր էութենէն, ձուլումի գառիթափն ի վար....

Ազգեր չեն մեռնիր, այլ անձնասպան կ'ըլլան, ըսուած է իրաւացիօրէն: Իսկ ազգեր չեն մեռնիր ու կենդանի կը մնան իրենց լեզուով, մշակոյթով, գիր-գրականութեամբ, երգ ու տաղով....որոնց ուսուցման գերագոյն եւ անփոխարինելի վայրը հայ դպրոցն է, հայ ընտանիքին եւ հայ եկեղեցիին քովն ի վեր...

Պիտի կարենա՞նք նոր շունչ ու կեանք տալ անոր:

ԵՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Յօդուածներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՒՔ 5-ՐԴ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻ ԾԵՃՏԱԴՐՈՒՄՆԵՐԸ

Սեպտեմբեր 18-20 օրերուն, աշխարհի շուրջ վաթսուն երկիրներէ հայրենիք ժամանած հազարաւոր հայորդիներու համահաւաքը ինքնին երեւոյթ է որոշապէս: Իսկ այս Համաժողովը առաւել իմաստ եւ խորհուրդ ունէր, յստակացնելու ազգային-պետական մեր

առաջնահերթութիւնները՝ Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի նախաշեմին:

Այս առիթով, համախմբուած էին պետական ղեկավարութեան, սփիւռքի աշխարհացրի շրջանակներու եւ կառոյցներու շուրջ հազար հոգի հաշուող ներկայացուցիչներ:

Համաժողովէ Համաժողով, ուշագրաւ է որ տակաւ կը յստականայ համազգային

ռազմավարութեան մը հիմնադրոյթները ստեղծելու ճիգը, մանաւանդ ինչ կը վերաբերի՝ Հայաստանի Հանրապետութեան հզօրացման, յառաջընթացի եւ ապահովութեան, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի արդարացի լուծման, Սփիւռքի առաւել կազմակերպման, Հայոց Յեղասպանութեան դատապարտման եւ անոր հետեւանքներու վերացման, ճգնաժամային իրավիճակներու մէջ յայտնուած հայերու աջակցութեան ուղղութիւններով..., ինչ որ կը պահանջէ ողջ հայութեան ներուժի նպատակաւորուող մէկտեղումը: Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք միասնականութիւնը:

Համաժողովի ընթացքին հնչած առաջարկներէն եւ յայտարարութիւններէն, կարելի է յատկապէս առանձնացնել հետեւեալները.-

-Յառաջիկայ տարի, Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին՝ Հայ եկեղեցին պիտի սրբադասէ մեր մէկ ու կէս միլիոն անմեղ նահատակները:

-Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը դատական հայց պիտի ներկայացնէ Թուրքիոյ Մահմանադրական դատարանին, պահանջելով Սիսի Կաթողիկոսութեան բռնախլուած իրաւունքներու վերականգնումը:

-Յառաջիկայ Ապրիլին, Վատիկանի Ս. Պետրոս Մայր տաճարին մէջ, պիտի մատուցուի հայաձէս Պատարագ նուիրուած Մեծ Եղեռնի զոհերու յիշատակին, հանդիսապետութեամբ Հռոմի Պապին:

-Կը մտածուի յետս կոչել Հայաստանի Խորհրդարանէն՝ Հայաստան-Թուրքիա արձանագրութիւնները:

-2015 Ապրիլէն ետք, Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի պետական յանձնաժողովը պիտի վերածուի համահայկական հարցերը համակարգող պետական յանձնաժողովի:

Կարելի է առանձին-առանձին անդրադառնալ վերոնշեալ կէտերուն, ընդգծելով անոնց կարեւորութիւնը, առաւել կամ նուազ չափով: Առանձնացնելով սակայն վերջինը, պիտի ընդգծել որ ինդրոյ առարկայ պետական յանձնաժողովը, որ կ'ընդգրկէ՝ Հայ առաքելական, Հայ կաթողիկէ, Հայ աւետարանական եկեղեցիներու հոգեւոր պետերը, հայկական աւանդական երեք կուսակցութեանց, մշակութային, բարեգործական միութեանց կամ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները՝ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաներու կողքին, չի կրեր երբեք Ներկայացուցչական բնոյթ, ինչ կը վերաբերի սփիւռքահայութեան մասնակցութեան: Արդարեւ, սփիւռքը չի բաղկանար միայն կուսակցական գործիչներէ կամ նոյնիսկ շարքային կուսակցականներէ, միութենականներէ կամ աշխարհիկ թէ հոգեւոր պետերէ...: Հետեւաբար, հարց կը ծագի, թէ՛ Սփիւռքի մեծագոյն զանգուածին ձայնը ինչպէ՞ս լսելի կրնայ դառնալ, կամ ո՞վ պիտի խօսի անոր անունով:

Ա՛լ շատոնց ժամանակն է որ սփիւռքը վերակազմակերպուի եւ օժտուի զինք լիարժէք եւ լիիրաւ ներկայացնող կեդրոնական Ներկայացուցչական Մարմնով: Այլապէս, պետական վերոնշեալ յանձնաժողովի որոշումները կրնան էրբեւէ դառնալ ընդունելի համայն սփիւռքին համար եւ կեանքի կոչուիլ, դառնալ գործուն:

Դժբախտաբար, Համաժողովին ընթացքին, քիչ անգամ հնչեցին կառուցողական քննադատութիւններ՝ Հայաստանը հայաթափող արտագաղթին եւ անոր տուն տուող պատճառներու վերացման շուրջ, ինչ որ էական բացթողում կարելի է նկատել անվարան:

Եթէ մենք չկարենանք նշդրակը զարնել մեր թարախակալած վերքերուն կամ պալարին, զանոնք բուժելու նախանձախնդրութեամբ, յայնժամ մեր ժողովներն ու համաժողովները չեն կրնար դառնալ ճշմարիտ հայելին հայ կեանքին, իրաւ ինքնաճանաչման բեմ, ախտանշման եւ ախտաբուժման առաջադրանքով, ինչ որ կենսականօրէն անհրաժեշտ է հայ կեանքի առողջացման եւ զարգացման համար: Անկեղծ ինքնաքննադատութիւնը յառաջդիմութեան մեծագոյն ազդակ է...իսկ հայ կեանքի մեծ բացական:

Երան Գույումճեան

Տեսակէտ

Չեկոյց՝ Լրատուամիջոցներու Համահայկական 7-րդ Համաժողովին արտասանուած,

20 Սեպտեմբերին, «Էլիտ Պլազա» պիզնէս կեդրոնի Լրագրողներու սրահին մէջ:

ՍՓԻԻՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԿԱՊԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Սրտագին ողջոյն Լրագրողներու Համահայկական 7-րդ Համաժողովի կազմակերպիչներուն, նիստավարներուն եւ բոլոր մասնակիցներուն՝ Հայաստան-Սփիւռք 5-րդ Համաժողովի շրջանակէն ներս:

Սփիւռք-Հայրենիք կապի զարգացման խնդիրները այժմէական եւ հրատապ են բոլոր ժամանակներուն համար ալ, բայց մասնաւորապէս՝ աշխարհաքաղաքական ներկայ ծանր պայմաններուն ներքոյ, ուր հայրենամերձ եւ հայաշունչ հայագաղութներ կ'ապրին անստոյգ ապագայի մը լրջագոյն սպառնալիքը,... ուր Թուրքիոյ վարած նոր-Օսմանեան քաղաքականութիւնը նոր թափ կը հաւաքէ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ եւ անկէ ալ անդին...եւ ուր մեր հայրենի սահմաններուն, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Արցախի, յաճախակի դարձած են ատրպէյճանական ներթափանցման ոտնձգութիւնները,

կրակահերթերը եւ զինադադարի կոպիտ խախտումները...: Այս բոլորը կը խօսին Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք անյետաձգելի միասնութեան հրամայականին մասին, Հայաստան-Սփիւռք կապերու առաւելագոյն սերտացման անհրաժեշտութեան մասին...: Համայն հայութեան ուժերու եւ կարելիութեանց զօրաշարժի կենսականութեան մասին...:

Ինչպէս յայտնի է, Հայաստանի վերանկախացման առաջին իսկ օրերէն, Հայրենիք-Սփիւռք փոխադարձ կապերու հիմնախնդիրը դրուած է ազգային-պետական օրակարգի վրայ, հիմնուած այն անժխտելի իրականութեան վրայ, որ մեր ազգային-պետական լինելութիւնը մեր հաւաքական ոյժին մէջ է, գերազանցօրէն: Մինչ օրս սակայն, այդ յոյժ բաղձալի կապերու արդիւնաւէտ եւ երկարաշունչ ծրագրաւորումն ու կենսագործումը չդարձան իրականութիւն...:

Անշուշտ ճիշդ պիտի չըլլար ըսել, թէ երկկողմանի կապերու գծով ոչինչ իրականացաւ: Մեր երկրի անկախացումէն ի վեր կը գործէ Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամը, իր հայրենանուէր իրագործումներով, բազմաթիւ են անհատ կազմակերպութեանց,

կառոյցներու եւ բարերարներու հայրենօգնութեան ձեռնարկներն ու գործունէութիւնները: Բայց մեր երկրի ծով կարիքներուն դիմաց, կատարուածը խիստ անբաւարար է, մանաւանդ եթէ նկատի ունենանք Սփիւռքի հայագաղութներու հսկայական ներուժը, ոչ միայն ֆինանսական, այլեւ ու մանաւանդ՝ գիտելիքներու, ստեղծագործական մտքի, տարբեր բնագաւառներու մէջ ձեռքբերուած հմտութեանց եւ փորձառութեանց, ինչպէս՝ տնտեսութեան, գիտութեան, վարչազիտութեան եւ այլ...: Տակաւին, Սփիւռքը ունի հսկայական ներուժ հնարաւորելու՝ առաւել մեծ նախանձախնդրութեամբ եւ արդիւնաւէտութեամբ, տարբեր պետութիւններու մէջ, մեր երկրին բարեկամաբար տրամադրուած գանգուածներու նիւթաբարոյական, քաղաքական նկատառելի աջակցութիւնը: Այս բոլորէն վեր սակայն, պիտի չմոռնանք երբեք, որ Սփիւռքը նաեւ հոգի է, ինչպէս պիտի ըսեր մեծ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան, «շատ տառապած, մաքառած, հայապահպանութեան համար գերագոյն զոհողութիւնների գացող, կարօտների եւ երագների մէջ տուայտող հոգի: Սփիւռքն ունի հոգեկանութեան, հոգեկան փորձի, դիմադրողականութեան բազմաձևաւ շերտեր, գորս պիտի ներառել հայրենական նորօրեայ կեցութեան հոգեպաշարի մէջ, աւելցնելու համար հայրենի ժողովուրդի ներուժութիւնը, ընդդէմ երկիրներ ու ժողովուրդներ կու տուող ահեղ յորձանքին՝ համաշխարհայնացման»:

Տարօրինակ թող չթուի բանաստեղծուհիին խորիմաստ խօսքը, քանզի սփիւռքի հայագաղութները միշտ ալ ապրած են ու կ'ապրին սպիտակ Եղեռնի սպառնալիքը, եւ ուր հայօրէն ապրիլը, հայ մնալը շարունակական մաքառում է եւ պայքար, ոգեկան դիմադրականութիւն, թիավարում մը հոսանքն ի վեր ձուլման ամեհի հոսանքին..., որուն դիմաց, սակայն, տակաւ տեղի կու տան անոր վտիտ ուժերը, կը փակուին հայ դպրոցներ ու թերթեր, կ'աղճատուի հայոց լեզուն, կը խզուի հայ մարդուն կապը հայ հոգեւոր-մշակութային արժեհամակարգին հետ....

Տակաւ համաշխարհայնացող աշխարհի մը մէջ, Սփիւռքը եւս էական կարիքը ունի հայրենիքի անփոխարինելի զօրավիզին, անոր հողին ընդերքէն հոսող մշտայորդ աւիշին՝ հայօրէն ապրելու եւ մնալու համար, մանաւանդ երբ հայրենամերձ, հայաշունչ մեր հայագաղութները տակաւ քայքայուելու սպառնալիքի տակն են մեր օրերուն...: Այս իրականութեան դիմաց, գործնական քայլեր կրնան ըլլալ, օրինակ, Սփիւռքի Հիմնադրամ մը ստեղծելու ծրագրաւորումը, Սփիւռքի քաղաքական վերակազմակերպումը, միացեալ ուղղագրութեան որդեգրումը, Հայրենիք-Սփիւռք կրթա-մշակութային, տեղեկատուական կապերու առաւել սերտացման ուղղուած միջոցառումները...:

Անուրանալի ըլլալով հանդերձ այս ուղղութեամբ տարուող աշխատանքները, յատկապէս Սփիւռքի նախարարութեան, տակաւին չունինք, սակայն, Հայաստանի Հանրապետութեան մշակուած ու յստակ քաղաքականութիւն կամ ռազմավարութիւն՝ Հայաստան-Սփիւռք եւ Սփիւռք-Հայաստան յարաբերութեանց զարգացման գծով: Այս ուղղութեամբ, պիտի կարեւորութեամբ ընդգծել, որ գլխաւոր խոչընդոտներէն մէկը, ըստ իս, այս քաղաքականութեան կայացման՝ Սփիւռքի բազմատարրութիւնն ու խճանկարային խայտաբղետութիւնը չկարենալ յաղթահարելուն մէջ է, զայն Ներկայացուցչական Լիազօր Կեդրոնական Խորհուրդով մը չկարենալ օժտելուն մէջ: Իսկ ապակեղրոն Սփիւռքի հետ

գործակցութիւնը պիտի կաղայ որոշապէս, քանզի եթէ Հայաստան գոհանայ Սփիւռքի կուսակցական եւ յարանուանական ասանդական կառոյցներու, անհատ բարերարներու հետ գործակցութեամբ միայն, յայնժամ այդ գործակցութիւնը կը դառնայ միայն առանձնաշնորհեալներու միջեւ երկկողմանի, չունենար ան համահայկական համախոհութիւն ձեւաւորելու հանգամանք, միասնական յանձնառութիւն եւ զայն պարտաւորեցնող դարձնել համայն սփիւռքահայութեան համար անխտիր...: Սփիւռքը, արդարեւ, չի բաղկանար միայն կուսակցական եւ միութենական գործիչներէ, հոգեւոր եւ աշխարհիկ պետերէ, որոնք որքան ալ յարգելի ըլլան, մեծաւ մասամբ նշանակուած են, չեն ընտրուած մեր ժողովուրդին կողմէ, եւ հետեւաբար՝ ի զօրու չեն Սփիւռքը ներկայացնելու լիարժէք եւ լիիրաւ կերպով:

Սփիւռքը կամ տարագիր հատուածը մեր ժողովուրդին կենսական կարիքը ունի քաղաքական վերակազմակերպումի, կեանքի կոչելու համասփիւռքեան ներկայացուցչական կառոյց, որ ունենայ իր ճիւղաւորումները՝ տեղական վերկուսակցական մարմիններով: Նման կառոյց մը, կը խորհիմ, կրնայ վերակազմակերպել սփիւռքահայ կեանքը ըստ արժանւոյն, համահայկական մտածողութեամբ եւ յանձնառութեամբ, նոր կենսունակութիւն տալ հայապահպանման ուղղուած մեր ճիգերուն, համակարգուած եւ նպատակասլաց աջակցութիւն ընձեռել Հայաստանին եւ Արցախին՝ ֆինանսական, տնտեսական, քաղաքական եւ ռազմավարական մարզերուն մէջ, տակաւին՝ խօսիլ տարագիր սփիւռքահայութեան անունով եւ զայն իրաւականօրէն ներկայացնել միջազգային ատենաներուն մօտ ալ, Հայ ԴԱՏԻ Պահանջատիրութեան գծով, դառնալ նաեւ կարեւոր դիւանագիտական-քաղաքական լծակ հայրենի պետութեան ի նպաստ: Նման լիազօր ներկայացուցչական մարմինը հնարաւորութիւն կրնայ ընձեռել նաեւ մեր երկրի իշխանութեանց՝ համախորհրդակցաբար քննելու ազգային անվտանգութեան խիստ կարեւոր հիմնահարցերը, մշակելու Ազգային Անվտանգութեան Ռազմավարութիւն, կամ նուազագոյն Ծրագիր, ընդհանուր համախոհութեան մը հիման վրայ: Նմանապէս՝ կեանքի կոչել համահայկական զարգացման Ծրագիր, ընդգրկելով կրթութեան, մշակոյթի եւ գիտութեան ոլորտները....

Սփիւռքի քաղաքական վերակազմակերպումին անհրաժեշտութեան զուգահեռ, կայ նոյնքան անյետաձգելի հրամայականը մեր Հանրապետութեան վերակազմակերպումին: Արդարեւ, Հայաստան-Սփիւռք փոխվստահութեան ձեւաւորումին եւ ամրապնդման համար, յոյժ կարեւոր է նաեւ որ մեր երկիրը դառնայ ընկերային արդարութեան եւ օրէնքի երկիր, ուր չըլլան ընկերային սուր բեւեռացումներ, անպատճելիութեան մթնոլորտ, կաշառակերութիւն եւ նման ախտեր: Երկիր՝ ուր մեր ժողովուրդը ապահովուի աշխատանքով եւ բարեկեցիկ կեանքով, ուր հայոց լեզուն ու հայ մշակոյթը ծաղկին ու քաջալերուին առաւելագոյն մակարդակով: Երկիր՝ ուր չքանան իշխանութիւն-հասարակութիւն խոր անջրպետը, ուր բարոյա-հոգեբանական մթնոլորտը դառնայ այնպիսին, որ վերջ տրուի արտագաղթին, Հայաստանի հայաթափման եւ արիւնահոսումին....

Մեր խորին համոզումն է որ հայոց պատմութիւնը կը կերտուի հայրենի հողին վրայ, Արարատի հովանիին ներքոյ եւ ոչ՝ Սփիւռքի օտար ասփերուն վրայ: Սփիւռքը տարագիր

հայութեան պարտադրուած փաստական իրավիճակ է, եւ կրնայ հայօրէն ապրիլ միայն այն պարագային, եթէ անոր արմատները կարենան ներծծել հայրենի հողի կենսայորդ աւիւնն ու աւիշը, եթէ կարենայ ան իր կարեւոր մասնակցութիւնը բերել հայրենակերտումի եւ պետականաշինութեան սրբազան գործին, եթէ հայրենի պետականութեան մէջ, ան տեսնէ իր ամենէն ամուր յենարանը, թիկունքն ու տէրը, մանաւանդ ճգնաժամային պահերուն...:

Տարագիր հայութեան համար, հայրենասիրութեան իր Պահանջատիրական պայքարին քովն ի վեր՝ կա՛յ Հայաստանի հզօրացման ոչ նուազ կարեւորագոյն, պիտի ըսէի հրատապ գերխնդիրը: Մեր երկրի հզօրացումը՝ ժողովրդագրական, տնտեսական, ռազմական, հոգեւոր-մշակութային եւ այլ առումներով մեր հիմնական առաջնահերթութիւնն է, քանզի հզօր հայրենիքն է անփոխարինելի գրաւականը ազգի յարատեւման: Այս ուղղութեամբ ալ, պիտի օգտագործել լաւագոյն կերպով սփիւռքահայութեան ողջ ներուժը, փոխադարձ վստահութեամբ եւ ճիշդ մեքանիզմներով...: Այս առնչութեամբ, խոնարհաբար կը խորհիմ նաեւ որ Սփիւռքը ըսելիք պիտի ունենայ այն բոլոր համահայկական հիմնախնդիրներուն շուրջ, որոնք էական կապ ունին Հայաստանի եւ հայութեան լինելութեան եւ ճակատագրին հետ: Այստեղ պիտի ուզէի վկայակոչել՝ ընկերային ցանցի էջերուն վրայ արձանագրուած օգտատէրի մը հոգիի աղաղակը ուղղուած ընդհանրապէս սփիւռքահայութեան. «Հաւատացէ՛ք: Հայաստանի հասարակութիւնը ձեր փողերի կարիքը չունի, այլ առաւել շատ ձեր բարոյական-գործնական աջակցութեանը, մեզ հետ հաւասար գործելու ձեր պատրաստականութեանը...» Արդարեւ, Սփիւռքը պիտի դիտարկել որպէս հայրենակերտումի, ազգային պետականութեան կայացման լրջագոյն գործօն:

Սփիւռքը հայրենիքով է զօրաւոր եւ՝ փոխադարձաբար: Սփիւռք-հայրենիք կամուրջը պիտի դարձնել առաւել նպատակասլաց, հայ ժողովուրդի երկու հաստուածները իրարու զօղօղ, անոնց ներուժը միաւորող, բազմապատկող կամուրջ, ՄԷԿ ԱԶԳ ամբողջականութեան տալով նոր կենսունակութիւն, նոր իմաստ եւ խորհուրդ, նոր հեռանկար: Այն ամբողջականութեան՝ որուն մեծագոյն հարուածը տուաւ Ցեղասպանութիւնն ու Հայրենահանումը 100 տարի առաջ:

Ապագան կը պատկանի կուռ կազմակերպուած հաւաքականութեանց: Այսօր, Հայոց Ցեղասպանութեան 100-ամեայ տարելիցին ընդ առաջ, վերակազմակերպուած Սփիւռքն ու հայրենիքն են որ կրնան նոր էջ մը բանալ ազգի միաւորման եւ խտացման, եւ վերջապէս բարախուն իրականութիւն դարձնել մեր Մեծ Տեսլականը՝ ՄԷԿ, ԱՄԲՈՂԶԱԿԱՆ ԵՒ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ, միաժամանակ Ցեղասպանութեան եւ Տարագրութեան մեծագոյն աղէտին տալով համայն ազգի ամենէն ազդու եւ ապագայակերտ պատասխանը....

ԵՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Զգուշանա՛լ «Ղեպի 100-Ամեակը» Ճահագործողներին

Պարոյր Յ. Աղպաշեան, Պէյրուօ, 5 Սեպտեմբեր 2014

Հայկական Յեղասպանութեան 99-րդ տարելիցն ալ եկաւ եւ... անցաւ, իսկ հիմա հայ ժողովուրդը կը պատրաստուի 100-րդ տարելիցի դիմաւորումին:

Հայկական Յեղասպանութեան խայտաբղէտ մարմինները, իրենց կարգախօսներով ու լոզունգներով, գործունէութիւններով ու ծրագիրներով, կը յաւակնին «արժանավայել» շուքով ոգեկոչել զայն, (իբրեւ) նոր «յառաջխաղացք»ի մէջ դնելով անոր հետապնդման երթը:

Անկասկած, այդ բոլորը գնահատելի եւ ողջունելի են, սակայն, երբ շուտով հարիւրամեակի իրողութեան առջեւ գնուելու հեռանկար մը կը պարզուի մեր դիմաց, արդեօք ո՞րքանով տեսակարար կշիռք դառնալու գոհոնակութիւն կու տան մեզի ցարդ կատարուած (ու կատարելի) աշխատանքները:

Պատասխաններ ունենալու համար, խարխափումներու կարիք չկայ, ոչ ալ՝ մոլորանքներու մէջ իյնալու, այնքան ատեն որ «խօսուն պատկեր»ը ինքզինք պարտադրող է, երբ կը ծանօթանանք այդ ծրագիրներուն կամ ականջալուր կ'ըլլանք գործունէութեանց, որոնք, դժբախտաբար, «ղեպի 100 ամեակ»ի արժեւորման մակարդակային տպաւորութիւն ու գոհոնակութիւն տալու այնքան ալ յուսադրող կողմեր չունին:

Ականջ պէտք է լսելու, աչք՝ տեսնելու, ժամանակ՝ տրամադրելու, թէ ինչո՞ւ դժգոհողներու ու զանգատողներու ձայները, մերթ քարձրածայն, մերթ կիսաձայն, մերթ անձայն, քիչ մը ամեն տեղ էին (եւ են), պարզապէս հարցադրելու կամ պահանջելու բացատրութիւններ ու լուսաբանութիւններ, «ղեպի 100 ամեակ» ընթացող... մակընթաց, յամբընթաց եւ սովորընթաց գործունէութեանց մասին:

Աւելի քան տարիէ մը ի վեր, Հայկական Յեղասպանութեան կեդրոնական վարչութիւններ կազմուած են, հանդէս գալով բաւական շոնդալից յայտարարութիւններով ու գործադրելի նախագիծերով, այն վճռակամութեամբ, որ «ղեպի հարիւրամեակ»ը պիտի դառնայ... անկիւնադարձային:

Սակայն, 99-րդ տարելիցը, ինչո՞վ կը տարբերի իր նախորդներէն, իր ընթացիկութենէն եւ կամ՝ «ղեպի հարիւրամեակ»ը ինչո՞վ կրնայ «զգայացունց» դառնալ, երբ «մէկ քայլ ոստում» կայ մեր առջեւ... մինչեւ 2015:

Բաց աստի, կարելոր եւ անխուսափելի մտածում մը, որ բազմաթիւ տարիներ մտահոգած ու չարչրկած պէտք է ըլլայ մեր ժողովուրդը:

Հայկական Յեղասպանութեան ոգեկոչումը, հետապնդումը, կազմակերպումը, նշումը, եւայլն, ինչո՞ւ ու մինչեւ ե՞րբ աւանդական տնօրինումներով ու մասնակցութիւններով պիտի ըլլան:

Ճակատային հարցադրում մըն է ասիկա, որմէ կարելի չէ խուսափիլ կամ մնայուն կերպով մատնէրու ետին պահուրտիլ, որովհետեւ «որդեգրուած» ձեւը այլեւս ոչ միայն ժամանակավրէպ է, այլեւ՝ անհանդուրժելի ու վտանգաւոր, միանգամայն:

Հայութեան մեծ մասը, տակաւին Հայկական Յեղասպանութեան ճանաչման եւ ընդունման հեքի մէջ է, ինչ-որ տեղ ալ հատուցման պահանջատիրութեան, առանց անդրադառնալու, թէ ատոնք ամրացնելու ու հզօրացնելու համար, անհրաժեշտ է աւելի ազդու միջոցներու դիմել:

Սակայն, հասնելու համար այդ արդիւնքներուն, ի՞նչ կարելիութիւններ կան, աւելի ճիշդ՝ ի՞նչ նախապատրաստական աշխատանքներ ծրագրուած են, ի՞նչ նախաձեռնութիւններ իրագործելու հիմքեր նկատի առնուած են եւ ի՞նչ սկզբունքներ որդեգրուած են:

Առաջին հարցումը, որ կը ծագի (ու պէտք է ծագի) մեր մտքին մէջ ու պէտք է դառնայ համատարած մտահոգութիւն, հրամայականութիւն, հետեւեալն է:

Ունի՞նք ցեղասպանագէտներ, որոնք այժմ մասնագիտութեամբ ու բովանդակութեամբ լաւագոյնս կրնան Հայկական Յեղասպանութեան միջազգայնացումը ապահովել՝ իր շօշափելի ու կիրարկելի գործընթացով:

Ունի՞նք օրէնսգէտներ, որոնք միջազգային հիմունքներով ու սկզբունքներով, կրնան Հայկական Յեղասպանութեան թղթածրարը շրջանառութեան մէջ դնել, համապատասխան ցեղասպանական կառոյցներու եւ ատեաններու առաջ:

Պատասխանները թէեւ թափանցիկ ու յստակ են, սակայն, պահ մը ենթադրենք, որ անոնք կան ու կը գործեն, արդեօք մտորելի չէ՞ թէ անոնք միացեալ-հաւաքական ո՞ր հովանիին տակ են կամ ո՞րուն հովանոցին տակ կը գտնուին:

Չկայ՞ այդպիսի մարմին մը, հակառակ անոր հրատապ-պահանջին՝ Համասփիւռքեան համագումարի մը, մինչ հոս ու հոն կազմուած Հայկական Յեղասպանութեան կեդրոնական վարչութիւնները, նախ՝ ժամանակաւոր եւ պարագայական են, ապա՝ անոնք բաղկացած ըլլալով հատուածական ներկայացուցիչներէ, իրենց մէջ կը բացակային պատմագէտները, օրէնսգէտները, իրաւագէտները, քաղաքագէտները, փորձագէտները:

Եթէ այս է չոր պատկերը, ինքնին հարց չէ՞, թէ Հայկական Յեղասպանութեան միջազգայնացումը, ժողովրդականացումը ու համապարփակումը ինչպէ՞ս կրնայ նոր թռիչքներու ենթարկուիլ ու նոր հորիզոններու առջեւ բացուիլ:

Յուշագի՞ր պատրաստելով, հանրահաւա՞ք կազմակերպելով, շքե՞րթ առաջնորդելով, դասախօսութիւններ՞ ձեռնարկելով, հանդիսութիւններու՞ նշումով, յայտարարութիւններ՞ հրատարակելով, բացառիկներ՞ լոյսին բերելով, որոնք, բոլոր պարագաներուն, օգտակար ու նպաստաւոր ըլլալով, որոշապէ՛ս, այդ ծիրէն դուրս գալու պարտաւորութեան տակ կը

գտնուին, միջազգային ու համաշխարհային ոլորտները դարձնելով հիմնական գործադաշտը:

Այս առումով, հայութեան որոշ շրջանակներու մօտ, սկսած է ձեւաւորուիլ (եւ արդէն գործադրուիլ) վտանգաւոր մտածում մը, որ տագնապեցուցիչ ըլլալու ու դառնալու նախանշաններ ալ ունի. ասիկա՝ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններ ստեղծելու ու թուրքերու հետ կապեր հաստատելու փորձութիւններն են:

Այդ մերձեցումներուն հակառակելու որեւէ միտում կամ դիտաւորում չկայ, պէտք չէ ըլլայ, ՊԱՅՄԱՆԱԻ ՈՐ, սակայն, ատոնք ուսումնասիրուած ու հիմնաւորուած ըլլան, որովհետեւ խակ փորձութիւնները կ'առաջնորդեն ձախաւերութիւններու, պատեհապաշտութիւնները՝ խաղթութիւններու, շուտիկութիւնները՝ արկածախնդրութիւններու, իսկ թուրքերը այդ բոլորին «վարպետ»ներն են, գիտեն դիմացի կողմերուն լարերուն հետ խաղալ եւ, ըստ այնմ, վերաբերուիլ անոնց հետ:

Յիշենք՝ «Ֆութպոլային դիւանագիտութիւն»ը, «փրոթոքոլային համաձայնութիւնները», Կիւլ-Էրտողան-տաուտօղու-ի շնական յայտարարութիւնները (ներողութիւն, այցելութիւն, հիւրընկալութիւն, եւայլն), որոնք բոլորն ալ կը բխին միակողմանի ու պայմանական շահերէ եւ յաշտ աշխարհին ներկայանալու... «ոչխար»ի մորթով:

Այս կեղծ մերձեցումներէն պէտք է զգուշանալ, խուսափի՛լ, մանաւանդ ա՛յս հանգրուանին, երբ Հայկական Ցեղասպանութեան 100-ամեակը մօտալուտ է, իսկ Անգարայի վարիչները արդէն խոստացած են «անակնկալ»ներ մատուցանել, որոնք կրնան անբաղձալի հետեւանքներ ունենալ:

Մեր աչքին առջեւ է հալէպահայութեան ու մասնաւորաբար քեսապահայութեան ցաւալի վիճակը, որ ստորնամիտ ու դաւադրական յարձակումի ենթարկուելով, թալանուեցաւ ու պարպուեցաւ, որովհետեւ ասիկա, ամենայն հաւանականութեամբ, թրքաբարոյ վերանորոգ «պատասխան» մըն է խաղաղ քեսապահայութեան եւ ընդհանրապէս հայութեան:

Հետեւաբար, ո՛չ ոքի իրաւունք տրուած է անհեռատես եւ կարճատես, անձնասէր եւ եսասէր մօտեցումներով վերաբերուիլ թուրքիա-թուրքեր գործօններուն հետ, այնքան ատեն որ նենգամիտը, չարամիտը ու կասկածամիտը կը շահագործէ այդ բոլորը իր սատանայական ծրագիրներուն ի սպաս:

Մեր ակնարկութիւնը ընդհանուրին ուղղուած ըլլալով հանդերձ, առաջին հերթին ուղղուած է լիբանանահայութեան, որ որդեգրելու է չափազանց զգուշաւոր քաղաքական ուղեգիծ մը, որպէսզի որեւէ կողմ իր ազգային հրապարակը չօգտագործէ, ոչ ալ զինք թիրախ դարձնէ:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԱԿՆԹԱՐԹՆԵՐ

Մարդ էակը ոչինչ է առանց արմատի, կը խամրի, կը թառամի, կը մեռնի....Ես արմատներս փնտռեցի հայրենի հողին վրայ հնամենի, հեռուն ուրուագծուող անոր կապտամանիշակագոյն լեռներուն վրայ բարձրաբերձ....անոր ձեռակերտ կոթողներու, քանդակներու ոճին մէջ՝ զուսպ ու պարզ, անոր մթնոլորտին մէջ ոգեղէն, ուր դարերու շունչը կը զգաս պատմաբոյր....հայ մարդուն աչքերուն մէջ տեսայ զանոնք, հազար ու մէկ փորձութեանց բովէն անցած, բայց իր յուսափայլ շողը դեռ պահած-պահպանած....նորափոթի մանուկներուն ու պատանեաց քայլքին մէջ գտայ զանոնք, առոյգ ու ամրապինդ....Հայրենի հողն ու ես ողջագուրուեցանք երկու զիրար վերագտած հարազատներու պէս....

.....

Հայրենի Հողը՝ Ժամադրավայր, ուր հանդիպեցայ ծանօթի ու անծանօթի, բարեկամի ու հարազատի....եւ դեռ նոր ծանօթութիւններ կազմեցի....իւրաքանչիւր վայրկեանս, պահս իմաստաւորուեցաւ, մտքի, յոյզի, խռովքի նոր լիցքեր հաղորդեց....Ժամանակը ի՛նք սեղմուեցաւ, ակնթարթը դարձաւ երբեմն համակ տարի խտացնող ժամանակամիջոց՝ իր առթած խորքային ապրումներով, խոհերով, յուզա-իմացական բովանդակութեամբ....Տասը օրերը՝ հայրենի երկնակամարին տակ, դեռ պիտի ապրին հոգիիս ներքնաշերտերուն մէջ, պիտի բիւրեղանան, խորանան, ծնունդ տան նորանոր մտածումներու, դառնան կարօտ հայրենական, որուն բոցով պիտի ջերմանայ սիրտս՝ օտար, ամայի ճամբէքի վրայ.....

.....

Առօրեայ, սովորական, նոյնիսկ աննշան թուող հայրենական պատկերներն են, որոնք դրոշմուած կը մնան յիշողութեանս պաստառին վրայ, հոգեկան տրամադրութիւն ստեղծելով....պաշտօնականութիւններէ եւ ձեւականութիւններէ գերիվեր...Փոքրիկ մանչուկին ձեռքէն բռնած, զայն գործով սրտին սեղմած հայ տատիկը....առաւօտեան ուրախ ճռուողիւնը՝ դէպի դպրոց գացող հայ մանուկներու....տարիներու բեռան տակ կքած, բայց իր ոգին ու կորովը պինդ պահած մամիկը, որ Աբովեանի նստարաններէն մէկուն վրայ նստած, ժպիտով կը դիտէր իր շուրջի եռուզեռը....մինչեւ ուշ երեկոյեան Երեւանի փողոցները լեցնող, հայերէնով իրարու հաղորդակից բազմութեանց կենսալիր երթեւեկը....ծառուղիներով հարուստ պողոտաներուն վրայ, աշնան դալուկ տերեւներու մեղեդին....Ասոնք են որ կը թրթռացնեն սրտիս լարերը, կը դառնան հայրենական մշտական ապրում ու վերապրում....Սա ԿԵԱՆՔՆ է, որ կը խլրտի հայրենական երկնակամարին տակ, հայրենական հողին վրայ....եւ կենսանորոգ աւիշ ու աւիւն կու տայ տարագիր մարդուն....

.....

Հայրենական այցելութիւնս զուգադիպեցաւ Հայաստանի Հանրապետութեան վերանկախացման նուիրուած տօնակատարութեանց....Հաւաքական տօնախմբութեանց հրավառութիւնը բոլորս ալ առաւ իր յորձանուտին մէջ, խանդավառութիւնս բնականաբար

հասցնելով իր բարձրակետին....Մարգահամերգային համալիրի դահլիճին մէջ՝ շքեղ ընդունելութիւն էր, ծանօթ-բարեկամներու հետ վերահանդիպման ոգեւորութիւն ճոխ սեղաններու շուրջ....Հ-2 հեռուստակայանի լրագրողներէն մէկը հարց տուաւ ինձի, թէ ի՞նչ կը նշանակէր անկախութիւնը ինձի համար....«Անկախութիւնը՝ անհատին թէ ժողովուրդին համար գերագոյն արժէք է, քանզի անիկա կը նշանակէ ՏԷՐԸ ըլլալ սեփական ճակատագրին, զայն տնօրինել համահունչ սեփական արժէքներու համակարգին, իտեալներուն, համահունչ՝ ազգային մեր գաղափարախօսութեան...Եւ պատասխանատուութիւն կրել անոր համար: Անկախութիւնը գերագոյն պատասխանատուութիւն է....»: Կը հաւատամ որ սա է անկախութեան բուն նշանակութիւնը մեր երկրին համար....

.....

ՀԱՅԱՀԱԻԱՔ....Տիրուցան մեր ժողովուրդի տարանջատ բեկորները միշտ ալ երազեր են քով-քովի գալ, համախմբուիլ, միաւորուիլ....հայրենի հողին վրայ: Սրբազնագոյն պահ էր ինձի համար՝ աշխարհի չորս ծագերէն հայրենիք ժամանած հայերու համախումբ երթը Ծիծեռնակաբերդի յուշակոթող, մէկական մեխակ գետեղելու այնտեղ եւ աղօթք մրմնջելու մեր անթաղ նահատակներու անմոռաց յիշատակին....Հաւաքական ՀԱՅՆ էր այնտեղ, մէկ սիրտ, մէկ հոգի, ա՛լ թօթափած իր վրայէն ածանցեալ մասնիկները՝ ամերիկահայ, ռուսահայ, ֆրանսահայ, լիբանանահայ, սուրիահայ....Կար միայն ՀԱՅԸ՝ մէկ անցեալով, մէկ ճակատագրով, մէկ տեսլականով....ՄԵԿ ԺՈՂՈՎՈՒԻՐԴ իր խորտուբորտ պատմութեան վերիվայրումներով, մաքառելու եւ պայքարելու, արարելու եւ ստեղծագործելու իր ոգիով անկոտրում....Մէկ ժողովուրդ իր գոյութեան իմաստով ու խորհուրդով....իր վերապրելու տենդով սրբազան....իր անընկճելի կորովով....ՍԱ Է ՄԵՆ ԺՈՂՈՎՈՒԻՐԸ....

.....

Կը սիրեմ մենաւոր թափառումներս հայրենական երկնքին տակ...., աչքերս յառած անոր կապոյտին կամ երկնաթափառ ամպերուն, կոյտ-կոյտ բամպակներուն, որոնք իրենց հեքիաթը կը պատմեն ինձի....Ամէն ինչ ճամբուս վրայ յատուկ խորհուրդ մը կը զգենու, խորհրդածութեան ներքին շերտեր կը բանայ....կարծէք կը քալեմ ժամանակին մէջ, ուր անցեալը կը կամրջուի ներկային ու ապագային հետ....: Պատմութեան այդ շարունակականութեան մէջ զգալ ինքզինք, որպէս հիւլէ մը թէկուզ, հոգեպարար ապրում է ցնծագին....

.....

Աշնանային եղանակին նման աշնանային էր տրամադրութիւնս....մերթ ուրախ ու ցնծագին, մերթ ալ մօտալուտ բաժանման կսկիծով թախծագին....Այսպէս է իւրաքանչիւր հանդիպումս հայրենեաց հողին հետ...: Տարագիր մարդը լաւ կը զգայ այս խառն ապրումներու առթած հոգեվիճակը, որ այնքա՛ն նման է մտերիմ բարեկամի հետ հանդիպման պահերուն, երբ իւրաքանչիւր վայրկեանը կ'ուզես ըմբռնանել լիովին, լիարժէք, լիասիրտ, մտքիդ մէջ առկայ

բաժանման տխրութեան հետ միատեղ...Իսկ հաշուուած վայրկեանները միշտ ալ շուտ կ'անցնին....Կը մնան սակայն ակնթարթները՝ խոհի, յոյզի, երազանքի....որոնք մեզի հետ կ'ապրին յաւէտ....

.....

ԱՐՏԱԳԱՂԹ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ....Արինահոսութիւն մը՝ այս, որուն շատեր կը մօտենան որպէս «թապու», զոր պիտի չքննարկել, նոյնիսկ զայն պիտի չնշել որպէս սրտացաւ երեւոյթ հայ կեանքէն ներս...Ինչո՞ւ այս ջայլամային վարքագիծը: Արդեօ՞ք անիկա պիտի անհետի ինքնաբերաբար, եթէ չբարձրաձայնէք զայն, եթէ չքննարկէք մանաւանդ անոր տուն տուող պատճառները, դեղ ու դարման չորոնէք անոր վերացման ի խնդիր....ԳՈՂ, ՄԻՐՏԸ ԴՈՂ չըլլանք....Մեր ազգային-հասարակական-պետական կեանքին մէջ փնտոնէք չարեաց արմատը, կարենալու համար արմատախիլ ընել զայն: Իսկ ատիկա կ'ենթադրէ ճշմարիտ ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ, ինչ որ մեծագոյն բացական է հայ կեանքին.....

.....

Մենք դեռ ճշմարտութիւնը բարձրաձայնելու ոյժն ու կամքը չունինք....կադապարներէ ձերբազատ մտածելու եւ գործելու քաջութիւնն ու վճռակամութիւնը չունինք....Կարծրատիպերու մէջ բանտարկուած անձն ու ժողովուրդը ինչպէ՞ս կրնայ թեւ ու թռիչք առնել դէպի լայնարձակ հորիզոնները մտքի, ոգիի բարձունքներուն....

.....

Կ'անցնին բոլոր աթոռներն ու աթոռակալները, առօրեայ դժուարութիւններն ու տագնապները, կ'անցնին նոյնիսկ եւ մանաւանդ անարդարութիւնները, որոնք չեն կրնար արմատ նետել հայրենի սրբազան հողին վրայ, անոր ընդերքներուն մէջ...Ի՛նչ որ կը մնայ մեր հինաւուրց հողի նշխարն է նուիրական, անոր վրայ ապրող մեր պատուական ժողովուրդը....Ի՛նչ որ կը մնայ բազմադարեան հայոց կաղնիի նոր ու թարմատի ընձիղներն են, մեր յոյսն ու ապագան...Ի՛նչ որ կը մնայ մեր ոսկեղենիկ լեզուն է Մեծասքանչ, հայ Բառն ու Բանը, որոնք ամէն օր կը ծաղկին հայ մանուկին շրթներուն վրայ....Հայը հայ կրնայ մնալ միայն հայրենեաց հողին վրայ.....Մնացեալը պատրանք է սոսկ....

.....

Ուրիշ էին հեւքն ու վազքը Երեւանի....անակնկալ հանդիպումներու սպասումը....Հրապարակի երեկոյեան լուսաւորութիւնը եւ եռուզեռը....ցայտադրիւրներու խաղն ու մեղեդին....Ուրիշ էին համն ու հոտը մթնոլորտին, որ կը պարուրէ քեզ, կը լուսաւորէ ողջ էութիւնդ, կը ջերմացնէ սիրտդ....Սիրտս մնաց կարօտ քեզի....կարօտ քու ջինջ երկնքիդ, նոր աշնանացող ծառերուդ ոսկեայ ցոլքին, կարօտ՝ սեւաչեայ մանուկներուդ հայաբարբառ հնչիւններուն, կարօտ՝ փողոցներդ լեցնող հայ մարդոց բարձրախօս զրոյցին....Սիրտս կարօտ մնաց քեզ, ի՛մ Հայաստան....

.....

Միրոս կարօտ մնաց հայրենական լեռներուն, գիւղերուն, բնաշխարհին....ուր առիթ չեղաւ ման գալու, պտըտելու, հիանալու անոնց չնաշխարհիկ տեսարաններով, արբենալու անոնց վայրի գեղեցկութեամբ....Ժամանակս համակ կլանեցին Համաժողովը, Երեւանեան հանդիպումները.....որոնք ճիշդ է որ լեցուցին միտքս, հոգիս....բայց ուրիշ է հայրենի բնաշխարհը քաղաքէն դուրս...., ուր խորախորհուրդ շունչը կայ մեր պատմութեան....ուր պապերուդ հետ կը քալես, հայեացքդ յառած՝ Արարատի եւ Արագածի վսեմ կատարներուն, անդնդախոր ձորերուն, պղնձագոյն ժայռերուն եւ արդէն աշնանացոյ ոսկեփայլ ծառերուն....

.....

Հոգիս թեւաւոր կը թափառի դեռ հայրենի եզերքներուն վրայ....ունկնդիր՝ անոր անտառներուն աշնանային շրջինին, գմայլագին՝ անոր ծառերուն ու թուփերուն երփներանգ գոյներուն, որոնք կը հիւսեն աշնան քաղցրաթախիծ մեղեդին....անոր պիպլիական լեռներուն վսեմափայլ հայեացքին, որ վեհութեամբ կը պարուրէ ողջ եութիւնդ....Ո՛ր ալ երթամ, աշխարհի ո՛ր անկիւնն ալ գտնուիմ, ես զիս միաձուլուած կը զգամ հայրենի սրբազան հողին հետ....

.....

Անփոխարինելի է ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂԸ, որուն կենսայորդ աւիշով լիցքաւորուեցայ, ամրացայ տասնեակ մը օրերու ընթացքին....Հող՝ որ իր գաւակիինն է այլեւս..., Հող՝ որուն վրայ ամբօրէն կանգնած, կը թօթափես օտարութեան փոշին....Հող՝ ուր «հիւլէ մը կայ Հայկէն, փոշի մ՛Արամէն, Անանիայէն բիբ մը դէտ, դեռ աստղերու ճաճանչներով թաթաւուն».....Մարդ-Հայրենի Հող կապը կենսական է մարդ էակին համար, օդի, ջուրի, հացի նման....

ԵՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Սեպտեմբեր 2014

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Պրն. Նազարէթ Դաւիթեան----- 30 էւրօ

(Նիկոսիա-Կիպրոս)